

Gemeenten zoeken schone-stoepleverancier

Alternatieven voor chemische onkruidbestrijding op verhardingen kosten meer geld

Vanaf 1 november 2015 moeten verhardingen zonder chemie onkruidvrij worden gehouden. Gemeenten zijn nog zoekende, zo bleek tijdens een bijeenkomst over dit onderwerp. Ze realiseren zich dat de klus duurder en ingewikkelder wordt. Maar hoe duur? "Een schone stoep voor een vaste vierkantemeterprijs zou het gemakkelijkst zijn."

Nog een jaar en dan is het zover. Dan mag glyfosaat niet langer op stoepen en straten worden gebruikt en moeten beheerders van de openbare ruimte in de loop van 2016 massaal over op branden, stomen en borstelen. Drie adviesbureaus op het gebied van groenbeheer merkten dat er nog altijd veel koudwatervrees is onder gemeenten en organiseerden daarom afgelopen maand twee bijeenkomsten rond het inzetten van niet-chemische technieken. Gemeenten gaan verschillend met het aanstaande verbod om, merken zij. Een groep voorlopers heeft al jarenlang ervaring met meerdere alternatieve technieken en is door schade en schande wijs geworden. Enkelen zijn zelfs al jaren chemievrij. Anderen hebben ervoor gekozen om zo lang mogelijk door te gaan met chemische onkruidbestrijding, totdat het echt verboden is.

Vanuit beide achtergronden zijn er vandaag bestuurders en beheerders naar de bijeenkomst in het stadion van PEC Zwolle gekomen. Gemeenten die al ervaring hebben, willen weten hoe andere gemeenten hun onkruidbestrijding aanpakken. En voor allemaal geldt dat ze argumenten bijeen willen sprokkelen om bij het gemeentebestuur te verdedigen dat de aanpak van onkruid meer geld gaat kosten. Het glyfosaatverbod komt wat dat betreft slecht uit, omdat het midden in een periode valt waarin er op veel plekken flink moet worden bezuinigd. In het beste geval hebben de beheerafdelingen al een beetje voorgesorteerd door extra budget te vragen of te reserveren voor alternatieve vormen van onkruidbestrijding.

"Niet duurder"

Groeningengineur Jan Hekman, oprichter van het bedrijf Eco Consult, vindt dat die budgetverruiming sowieso hard nodig is. Volgens hem worden de kosten van chemische bestrijding structureel te laag ingeschat en liggen de kosten van alternatieve bestrijdingsmethoden nauwelijks hoger. Hekman adviseert onder andere gemeenten over de aanpak van onkruid op verhardingen. In die hoedanigheid ziet hij veel aanbestedingen voorbij komen. Gemiddeld genomen wordt er voor het niet-chemisch onkruidvrij houden van een vierkante meter verharding tussen acht en twaalf cent per vierkante meter gerekend, weet hij. "De kosten zijn sterk afgenomen doordat de techniek beter wordt. Bij glyfosaat wordt er vaak gepraat over een cent of vijf. Dat is onmogelijk. Tenminste, als je je aan de regels houdt. De DOB-richtlijn schrijft voor dat je niet spuit als het regent of er regen wordt voorspeld. Dat betekent dat je regelmatig stilstaat, terwijl je bij niet-chemische methoden vrijwel altijd door kunt gaan. Ik ben van mening dat je bij de juiste toepassing van glyfosaat op minimaal acht cent uitkomt. En reken je de kosten van waterzuivering mee - want afspoeling is nooit helemaal te voorkomen - dan kom je nog een paar

centen hoger uit. Eigenlijk ontlopen de kosten elkaar dus niet meer zo veel."

Dat betekent niet dat alternatieve onkruidbestrijding eenvoudig is, zegt Hekman daarbij. "Vaak is er een combinatie van technieken nodig om hetzelfde effect te bereiken. En bij bedragen van rond de tien cent per vierkante meter praat ik over een stabiele onkruidsituatie, waarbij het een kwestie van bijhouden is."

Nat

Dat laatste is een heel belangrijke aanvulling. Er zit namelijk veel variatie in de werkelijke kosten per vierkante meter. PRI Wageningen heeft in 2012 volgens de CUMELA-systematiek voor verschillende technieken de werkelijke kosten per vierkante meter op een rij gezet. In dat rapport wordt voor het handhaven van niveau B een bedrag van dertien tot negentien cent per vierkante meter genoemd als gemiddelde voor mechanische en thermische technieken. Onderzoeker Corné Kempenaar - niet op het congres aanwezig - zegt in een reactie achteraf dat groenaanemers en loonwerkers daar goed op bedacht moeten zijn. "Die tien cent is niet representatief voor de markt. Dat kan in gunstige situaties, als je kunt volstaan met twee behandelingen. Maar moet je drie of vier keer komen - en die kans is reëel - dan ga je daarop nat."

Juist vanwege de grote variatie zien gemeenten wel wat in een vaste vierkantemeterprijs voor meerdere jaren. De moeilijkheid is echter: alleen wie goed zicht heeft op de onkruidsituatie en ervaring met de nieuwe technieken heeft, kan een goede inschatting maken van de werkelijke kosten.

Locatiespecifiek

"Om ervoor te zorgen dat gemeenten en aannemers goede afspraken kunnen maken, moet je eigenlijk elke situatie apart in beeld brengen", zegt Hekman tijdens één van zijn workshops. "Je weet pas wat je kunt verwachten als je van elke locatie de onkruidgeschiedenis en de staat van de verharding weet. Wij proberen dat beter meetbaar te maken. Vervolgens kun je de onkruidsituatie koppelen aan de techniek. Die kennis is er. Grofweg is de heetwatertechniek beter geschikt voor het bestrijden van grote planten en hete lucht voor kleine planten en zaden. Het gaat echter om het maken van slimme combinaties."

Tijdens de workshop blijkt dat gemeenten zelf al kritisch naar hun eigen situatie kijken. Het gewenste onkruidbeeld is op veel plekken al naar beneden bijgesteld, omdat het simpelweg niet haalbaar is om alles perfect schoon te houden. En een stoep die altijd groen is, wordt blijkbaar weinig belopen en kan er simpelweg uit. Hetzelfde geldt voor moeilijk bereikbare of gevaarlijke plekken. Een medewerker van de gemeente Almelo: "Wij hebben besloten om hier en daar delen van middenbermen te asfalteren. Ze reden onze mensen de vouwen uit de broek als we ze onkruidvrij aan het maken waren. Veel te gevaarlijk", concludeert hij. Dezelfde medewerker laat weten dat Almelo dit jaar weer meer is gaan spuiten. "We

zijn van vijf procent chemisch weer naar 25 procent chemisch gegaan, puur vanwege de bezuinigingen."

Vegen

Ook de voorlopers komen dus nog niet uit de kosten. Over de vierkantemeterprijzen is dan ook het laatste woord nog niet gezegd. Wat de bijeenkomst vooral duidelijk maakt, is dat er de komende jaren een sterke behoefte is aan kennis van zaken en dat gespecialiseerde bedrijven nadrukkelijker in beeld komen. Gemeenten hebben geen man met een spuit meer nodig, maar een schone stoep. Ze opperen hardop dat dat kan betekenen dat vegen, kanten steken, bladruimen en zelfs het werk aan de verhardingen zelf als compleet pakket worden weggezet. Want als je het vegen er niet op afstemt, heeft het onkruid gelijk weer een voedingsbodem om te kiemen. En als de straat niet goed wordt onderhouden idem dito. Zij achten zichzelf - of hun aannemer - ertoe in staat slimme oplossingen te bedenken, want op de afsluitende vraag of gemeenten de overstap naar niet-chemisch zien zitten, antwoordt een ruime meerderheid met 'ja'.

TEKST: Egbert Jonkheer

FOTO'S: Egbert Jonkheer, Toon van der Stok

Volgens Hekman kost het netjes chemisch onkruidvrij houden tussen de acht en twaalf cent per vierkante meter. Andere berekeningen komen nog fors hoger uit.

Trends in onkruidbestrijding op verhardingen

- Veel gemeenten oriënteren zich nog op chemievrije methoden en blijven tot het moment van het verbod in 2015 glyfosaat inzetten.
- Gemeenten en andere groenbeheerders die al meer ervaring hebben met een niet-chemische aanpak combineren technieken. Een mix van technieken is nodig voor een goed resultaat.
- Sommige gemeenten willen het vegen en onkruidvrij houden van verhardingen gecombineerd wegzetten, omdat het nauw met elkaar samenhangt.
- Meerjarige afspraken over een vaste vierkantemeterprijs voor een afgesproken beeld hebben de voorkeur.
- Er is een verdere verschuiving gaande van afspraken op basis van frequentie van werkzaamheden naar beeldbestekken.
- Het beeld waarnaar wordt gestreefd, wordt waar mogelijk naar beneden bijgesteld.
- Er wordt kritischer naar het soort en de staat van de verharding gekeken.